

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/periodyki-ipn/dodatki-historyczne-do/100809,Malgorzata-Ptasińska-Bil-sie-nie-o-Monte-Cassino-ale-o-wolnosc-Polski.html>
20.04.2024, 14:57

Małgorzata Ptasińska: „Bił się nie o Monte Cassino, ale o wolność Polski”

12 maja 2020 r. ukazał się w „Rzeczpospolitej” artykuł dr Małgorzaty Ptasińskiej z Instytutu Pamięci Narodowej poświęcony gen. Władysławowi Andersowi.

12 maja 1970 roku w 26. rocznicę rozpoczęcia bitwy o Monte Cassino, zmarł w Londynie gen. Władysław Anders. Spoczął wśród swoich żołnierzy 2. Korpusu Polskiego na montecassińskiej nekropolii.

MATERIAŁ PRZYGOTOWANY PRZEZ INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

Był wybitnym wojskowym, reprezentował najszlachetniejsze wartości elity II Rzeczypospolitej, pozostając wierny do końca dewizie Wojska Polskiego: Bóg, Honor i Ojczyzna. Jego droga życiowa doskonale obrazuje chwałę i dramat Polski i Polaków w XX wieku. A śmierć zamknęła rozdział powojennej emigracji niepodległościowej, którą najpełniej symbolizował.

Generał Anders urodził się 11 sierpnia 1892 roku w Błoniu koło Kutna w zaborze rosyjskim w rodzinie ziemiańskiej. Gimnazjum i szkołę średnią ukończył w Warszawie. Studiował na Politechnice w Rydze w latach 1911–1914 i działał w Korporacji Akademickiej Arkonia.

W czasie I wojny światowej służył w wojsku carskim, w 3. Noworosyjskim Pułku Dragonów, a potem w 7. Dywizji Strzelców. Po rewolucji lutowej i obaleniu caratu wstąpił do I Korpusu Polskiego gen. Józefa Dowbora-Muśnickiego. Po latach wspominał:

Małgorzata Ptasińska: „Bił się nie o Monte Cassino, ale o wolność Polski” – „Rzeczpospolita”, 12 maja 2020

„Szczególnie radośnie uwypukliła się chwila, gdy mogłem nałożyć orzełek polski, wstępując do 1. Pułku Ułanów Krechowieckich”. Został dowódcą szwadronu. Następnie pełnił obowiązki szefa sztabu w 1. Dywizji Strzelców I Korpusu Polskiego na Wschodzie. Po rozbrojeniu Korpusu przez Niemców w maju 1918 r. przedostał się do kraju i zgłosił do Wojska Polskiego.

Na początku 1919 roku brał udział w powstaniu wielkopolskim, a potem dowodząc 1. Pułkiem Ułanów Wielkopolskich walczył w wojnie polsko-bolszewickiej, dając się poznać jako doskonały dowódca. W trakcie walk został ciężko ranny w nogę. 22 kwietnia 1921 roku marszałek Józef Piłsudski udekorował Władysława Andersa Orderem Wojennym Virtuti Militari za męstwo wykazane w czasie wojny z bolszewikami na Błoniach Grunwaldzkich w Poznaniu. W latach 1921–1924 studiował w École Supérieure de Guerre w Paryżu. Po powrocie otrzymał awans na pułkownika sztabu generalnego, a rok później został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Kochał konie i jeździectwo. W 1925 roku był szefem polskiej drużyny jeździeckiej, która zdobyła Puchar Narodów w Nicei.

W czasie zamachu majowego pełnił funkcję szefa sztabu dowódcy wojsk rządowych gen. Tadeusza Rozwadowskiego. Jak przyznał: „Jako żywo staje mi w pamięci tragedia zamachu Piłsudskiego w roku 1926, kiedy musiałem, zgodnie z przysięgą żołnierską, broniąc sztandaru praworządności i Prezydenta, walczyć w Warszawie z własnymi braćmi”.

Stanąwszy po stronie piłsudczyków, pozostał w służbie czynnej. Marszałek Piłsudski cenił w nim „dar jasnego myślenia, że w decyzjach przejawia rozwagę i logicznie

rozumuje”. W 1930 roku został dowódcą Samodzielnej Brygady Kawalerii Brodach, a siedem lat później Nowogródzkiej Brygady Kawalerii, na której czele walczył w kampanii wrześniowej. W wieku 41 lat został mianowany generałem brygady.

Prawdziwy egzamin z umiejętności dowódczych, postawy żołnierskiej i cech charakteru przyszło zdać gen. Andersowi po 1 września 1939 roku. Walczył w ramach Armii Modlin, osłaniając granicę z Prusami Wschodnimi, a potem w rejonie Płocka i Warszawy. Brał udział w ciężkich walkach na linii Tomaszów-Zamość. Dwukrotnie ranny dostał się do niewoli sowieckiej. Przebywał w więzieniach Brygidki, na Łubiance, na Butyrkach, gdzie był brutalnie przesłuchiwany, bity, głodzony, nakłaniany do wstąpienia do Armii Czerwonej. Na mocy układu Sikorski- Mąjski został zwolniony z więzienia 4 sierpnia 1941 roku.

► [Czytaj całość](#)

PLIKI DO POBRANIA

[Małgorzata Ptasińska: „Bił się nie o Monte Cassino, ale o wolność Polski” – „Rzeczpospolita”, 12 maja 2020 \(pdf, 229.77 KB\) 03.06.2020 12:00](#)